

SUN'IY INTELEKTNING BUGUNGI KUNDAGI TA'LIMGA TA'SIRI

Andijon davlat chet tillari institute

Ingliz tili va adabiyoti fakulteti

1-bosqich 115-guruh talabasi

Ubaydullayeva Nigina Bobursher qizi

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining zamonaviy ta'lim sohasiga ta'siri tahlil qilingan. Unda SI asosida tashkil etilgan shaxsiylashtirilgan o'qitish, avtomatlashtirilgan baholash, virtual o'qituvchilar, til o'rganish vositalari va ta'lim jarayonini monitoring qilish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, SI asosida ishlovchi tizimlarning afzalliklari, ularning o'qituvchilarga va o'quvchilarga ko'rsatadigan yordamchi roli, interaktiv o'rganish muhiti yaratishdagi o'rni ham tahlil qilinadi. Maqolada sun'iy intellektidan ta'limda samarali va mas'uliyatli foydalanish zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, shaxsiylashtirilgan o'qitish, avtomatlashtirilgan baholash, virtual o'qituvchi, ta'lim texnologiyalari

Аннотация: В данной статье рассматривается влияние технологий искусственного интеллекта на современное образование. Описаны возможности персонализированного обучения, автоматической оценки знаний, виртуальных преподавателей, языковых платформ и мониторинга образовательного процесса с использованием ИИ. Также акцентируется внимание на преимуществах данных технологий, их роли в помощи преподавателям и учащимся, создании интерактивной образовательной среды. Автор подчеркивает необходимость эффективного и ответственного использования ИИ в сфере образования.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровое образование, персонализированное обучение, автоматическая оценка, виртуальный преподаватель, образовательные технологии.

Abstract: This article analyzes the impact of artificial intelligence (AI) technologies on modern education. It highlights the opportunities AI provides in personalized learning, automated assessment, virtual tutors, language learning platforms, and educational process monitoring. The article explores the benefits of AI-driven systems, their supportive role for teachers and students, and their contribution to creating an interactive learning environment. Moreover, the importance of responsible and effective integration of AI in education is emphasized.

Keywords: artificial intelligence, digital education, personalized learning, automated assessment, virtual tutor, educational technology.

Kirish

XXI asrda raqamli texnologiyalar jadal sur'atlar bilan rivojlanib, hayotimizning barcha jabhalariga, xususan ta'lim sohasiga chuqur kirib bormoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining joriy etilishi ta'lim sifatini oshirish, o'quv jarayonini shaxsga moslashtirish va o'qituvchilarning ish yukini kamaytirishda muhim rol o'ynamoqda. Ushbu maqolada SI texnologiyalarining asosiy yo'nalishlari, amaliy tatbiqlari hamda ularning afzalliklari va muammolari ko'rib chiqiladi.

Sun'iy intellekt tushunchasi va asosiy imkoniyatlari

Sun'iy intellekt – bu inson aql-idrokiga xos bo'lgan funksiyalarni (mantiqiy fikrlash, o'rganish, qaror qabul qilish) texnik vositalar orqali amalga oshirish imkonini beruvchi tizimdir. Bugungi kunda SI algoritmlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilib, foydalanuvchi ehtiyojlariga mos echimlarni taklif etadi. Bu texnologiyalar ta'limda keng ko'lamli imkoniyatlarni ochmoqda.

Ta'limda sun'iy intellektning amaliy qo'llanilishi

1. **Shaxsiylashtirilgan o'qitish** – O'quvchilarning yoshi, bilim darajasi va o'rganish uslubiga mos individual dasturlarni yaratish imkonini beradi.
2. **Avtomatlashtirilgan baholash** – Testlar, esse (insho) va topshiriqlarni SI orqali tez, aniq va xolis baholash mumkin.

3. **Virtual o‘qituvchilar** – Interaktiv yordamchilar o‘quvchiga istalgan vaqtda yordam berishi mumkin.
4. **Til o‘rganish platformalari** – Natural Language Processing texnologiyasi orqali interaktiv, real vaqtda tahlil asosida til o‘rganish.
5. **Monitoring va tahlil** – SI yordamida o‘quvchilar faoliyati, ishtiroki va yutuqlari avtomatik nazorat qilinadi.

Oliy ta’limda sun’iy intellektning o‘rni

Bugungi kunda sun’iy intellekt texnologiyalari oliy ta’lim muassasalarida keng joriy etilmoqda. Universitet va institutlar SI asosidagi platformalar orqali o‘quv dasturlarini avtomatlashtirish, talabalar bilimini tahlil qilish, individual yondashuvni ta’minlash imkoniga ega bo‘lmoqda. Masalan, AI yordamida talabalarning ishtiroki, topshiriqlardagi faoliyati va bilim darajasi doimiy kuzatib boriladi, bu esa o‘quv jarayonining sifatli tashkil etilishiga xizmat qiladi.

Ayni paytda ko‘plab OTMlarda **learning management system (LMS)** lar sun’iy intellekt funksiyalarini o‘z ichiga olgan: foydalanuvchining o‘rganish tezligi, qiziqish sohasi va darajasiga qarab mos kontentlar tavsiya etiladi. Bu, ayniqsa, masofaviy ta’limda juda dolzarb hisoblanadi.

Talabalar munosabati

So‘nggi yillarda o‘tkazilgan so‘rovnomalar va kuzatuvlar shuni ko‘rsatmoqdaki, talabalar sun’iy intellekt texnologiyalariga ijobiy munosabat bildirishmoqda. Ular bunday texnologiyalar yordamida:

- bilim olish jarayonini tezlashtirish;
- o‘z-o‘zini baholash imkoniyatlarini kengaytirish;
- qiziqarli va interaktiv o‘rganish muhiti yaratishga erishayotganini qayd etishmoqda.

Biroq ayrim talabalar texnologiyaga haddan ortiq ishonch bildirayotganini va bu insoniy muloqot va mustaqil fikrlashning kamayishiga olib kelishini ta'kidlaydi. Shuningdek, ayrim hollarda AI tomonidan berilgan tavsiyalar to'liq to'g'ri emasligini, o'qituvchi fikriga ehtiyoj hanuz mavjudligini eslatishadi.

Afzalliklar va muammolar

Afzalliklar:

- Ta'lim sifatini oshirish;
- O'quvchi va o'qituvchining vaqtini tejash;
- Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim muhitini yaratish;
- Raqamli savodxonlikni rivojlantirish.

Muammolar:

- Maxfiylik va shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi;
- Texnologik nosozliklar va ularga bog'liqlik;
- O'qituvchilik kasbining robotlashtirilishi xavfi;
- Ijtimoiy va emotsional o'zaro ta'sirning kamayishi.

Xulosa

Sun'iy intellekt zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda. U nafaqat o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, balki innovatsion pedagogik yondashuvlarni ham ilgari suradi. Shu bilan birga, uning joriy etilishi jarayonida insoniy omillar, axloqiy va ijtimoiy jihatlar, xavfsizlik masalalari inobatga olinishi zarur. Sun'iy intellekt texnologiyalari – bu vosita, lekin asosiy rol hanuz o'qituvchiga tegishli.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO (2021). *Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-Makers*. Paris: UNESCO Publishing.

2. Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson.
3. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Boston: Center for Curriculum Redesign.
4. Luckin, R. et al. (2016). *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education*. Pearson Education.
5. Selwyn, N. (2019). *Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education*. Polity Press.
6. Baker, R.S. (2016). *Stupid Tutoring Systems, Intelligent Humans*. International Journal of Artificial Intelligence in Education.
7. OECD (2020). *AI and the Future of Skills, Volume 1: Capabilities and Assessments*. OECD Publishing.
8. Тyпaeв A.A. (2022). *Sun'iy intellekt va zamonaviy ta'lim texnologiyalari*. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.
9. Murodov, S. (2023). *Raqamli ta'limda AI texnologiyalarining o'rni*. O'zbekiston pedagogika jurnali, №2.